

**ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ
ІМ. ІВАНА БОБЕРСЬКОГО
КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

«ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ НЕПОВНОСПРАВНИХ»

Рівень вищої освіти – Другий (магістерський) рівень

Ступінь вищої освіти – Магістр

Галузь знань – 22 „Охорона здоров’я”

Спеціальність – 227 „Фізична терапія, ерготерапія”

Освітня програма – Фізична терапія та ерготерапія

Кількість кредитів – 3 – 90 год., із них: самостійної роботи - 60, лекційних – 10 год., лабораторних 20 год.

Форма навчання – денна/заочна.

Рік підготовки – 1,5, семестр – 3 денна, семестр – 4 заочна.

Компонент освітньої програми – обов’язкова

Дні занять – відповідно до розкладу.

Консультації – відповідно до графіку навчального процесу.

Мова викладання – українська

Керівник курсу:

Баклицька Ольга Петрівна – кандидат психологічних наук, доцент кафедри педагогіки та психології.

Контактна інформація:

Адреса: 79007, вул. Костюшка, 11, м. Львів. Кафедра педагогіки та психології, ауд. 318. (032) 255-32-12. e-mail: pp@ldufk.edu.ua

Опис дисципліни

Мета курсу є забезпечення студентів знаннями про основні патогенно психічні порушення в структурі особистості дітей з обмеженими можливостями, їх прояви та особливості поведінки; психолого-педагогічні методи впливу на таких дітей; ознайомлення з корекційними методиками з ціллю їх використання в подальшій професійній діяльності. Вивчення цих феноменів необхідне для розуміння механізмів, які забезпечують життєдіяльність таких осіб та формують методи управління їх поведінкою та навчальним процесом.

Завданнями курсу - дати необхідні знання про функціонування психічної діяльності в нормі і її прояви в клінічній картині хвороби; навчити спеціаліста пізнавати структуру особистості неповносправних дітей, їх емоційну, вольову та інтелектуальну сфери; розкрити психологічні деструкти у дітей з обмеженими можливостями, враховуючи їх діагноз; ознайомити майбутніх спеціалістів з основними методами корекції поведінки і психотерапевтичного впливу та специфікою їх використання в майбутній діяльності.

Об'єктом дослідження – є структура особистості неповносправного, та його психологічні особливості.

Навчальний контент

Назва змістових тем	Розподіл годин ден. ф. н.				Розподіл годин заоч. ф. н.				Результати навчання Знати:
	раз	л	лаб	с.р.	раз	л	лаб	с.р.	
Тема 1. Психічна норма і патологія та їх прояви в клініці.	9	2	2	5	9	2	2	5	знати: - основні принципи відмежування патології від норми; - хроніфікацію психічних розладів; - непсихотичний і психотичний рівень розладу психіки.
Тема 2. Основні положення інклюзивної освіти.	12		2	10	12		2	10	знати: - характерні особливості інклюзивної освіти; - моделі інтеграції; - завдання і складові моделі інклюзивної освіти.
Тема 3. Роль сім'ї у вихованні дитини з обмеженими можливостями.	7		2	5	7		2	5	знати: - психологічні особливості сімей в яких виховуються діти з обмеженими можливостями; - основні завдання психокорекційної роботи в системі психологічної допомоги таким сім'ям; - основні напрямки роботи з батьками неповносправних дітей.
Тема 4. Діти з порушеннями опорно-рухового апарату.	16	2	4	10	16	2	4	10	знати: - основні порушення функцій опорно-рухового апарату та його прояви; - причини виникнення дитячого церебрального паралічу; - мовні, інтелектуальні, сенсорні порушення та їх корекцію.

Тема 5. Діти із затримкою психічного розвитку.	7		2	5	7		2	5	знати: - клінічні класифікації дітей із ЗПР; - характеристика дітей із затримкою психічного розвитку конституціонального та церебрально-органічного походження.
Тема 6. Діти з розумовою відсталістю.	14	2	2	10	14	2	2	10	знати: - характеристику олігофренії як особливої форми психологічного недорозвинення; - основні порушення пізнавальної сфери та вищих психічних функцій; - біологічні та соціальні чинники виникнення олігофренії; - основні напрямки роботи з розумово відсталими дітьми.
Тема 7. Синдром раннього дитячого аутизму.	16	2	4	10	16	2	4	10	знати: - причини виникнення аутизму; - клініко-психологічні ознаки раннього дитячого аутизму; - аутистичні риси особистості; - специфіку міжособистісних контактів дітей аутистів.
Тема 8. Психологічні характеристики дітей з порушенням слуху та зору.	9	2	2	5	9	2	2	5	знати: - психологічні особливості туговухих дітей; - основні категорії дітей з пониженням слуху; - особливості розвитку дітей з порушенням зору.
Контрольна робота за модулем	90	10	20	60	90	10	20	60	
Усього годин	90	10	20	60	90	10	20	60	

Формування програмних компетентностей

- здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології неповносправних, що передбачають застосування знань патопсихології у сфері надання допомоги дітям з особливими потребами;
- здатність застосовувати знання з клінічної, медичної та патопсихології у практичній діяльності;

Політика оцінювання

Передбачає дотримання принципів доброчесності та студентоцентричного підходу.

Оцінювання

Оцінювання якості знань студентів здійснюється відповідно до:
Положення ЛДУФК - <http://ldufk.edu.ua/index.php/navchalna-robota.html>
Робочої програми - <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/11594>

Рекомендована література

1. Лебединська К.С., Микільська О. С. Діагностика раннього аутизму. - М., 1991.
2. Лебединська К.С., Микільська О. С. та ін. Діти з порушеннями спілкування. - М, 1989.
3. Каган В. Е. Аутизм у дітей - Л., 1981.
4. [Колупаєва А.А. Досвід реалізації інклюзивної освіти в країнах Європи](#) /Колупаєва А.А. Педагогічні основи інтегрування школярів з особливостями психофізичного розвитку в загальноосвітні навчальні заклади: Монографія - К.: Педагогічна думка, 2007 р. – 458 с.
5. Ульяновська У. В. Шестирічні діти із затримкою психічного розвитку. - М., 1990.
6. Феоктистова В. А. Історія радянської тифлопедагогіки, школи сліпих і слабозрячих. - Л., 1980.
7. Шевченко С. Г. Варіативні форми освіти дітей з труднощами в навчанні в масових школах// Дефектологія. - 1996. - №1.
8. Синее В.Н. Коррекция интеллектуальных нарушений учащихся вспомогательной школы: Автореф. дис. ... д-ра пед. наук. — М.: НИИД АПН СССР, 1988. — 45 с.
9. Синее В. Л. Психологическое обоснование проблемы коррекционной работы с детьми-олигофренами // Дефектология. — 1988. — № 5. — С. 87—88.
10. Синьов В. М. , Матвеева М. П., Рохліна О. П. Психологія розумово відсталого дитини. – К. Знання, 2008
11. Феоктистова В. А. Хрестоматія по історії тифлопедагогіки. - М, 1987.
12. Морозов С. А., Морозова Т. І. Світ за скляною стіною // Материнство. - 1997. - №1.

13. Морозов С. А., Морозова Т. І. Світ за скляною стіною // Материнство. - 1997. - №1.
14. Исаев Д.Н. Умственная отсталость у детей и подростков. — СПб.: Речь, 2003. — 391 с.
15. Бгажнокова И.М. Психология умственно отсталого школьника. — М.: Просвещение, 1987. — 96 с.
16. Белкин А.С. Нравственное воспитание учащихся вспомогательной школы. — М.: Просвещение, 1977. — 112 с.
17. Буфетов Н.М. Нравственное воспитание во вспомогательной школе. — Алма-Ата: Мектеп, 1988. — 88 с.
18. [Ворон М.В., Найда Ю.М. Інклюзивна освіта: українські реалії](#)/журнал «Підручник для директора», видавництво «Плеяда», червень, 2006.
19. Воспитание и обучение детей во вспомогательной школе / Под ред. В.В. Воронковой. — М.: Школа-Пресс, 1994. — 416 с.
20. Выготский Л.С. Собр. соч.: В 6 т. Основы дефектологии / Под ред. Т.А. Власовой. — М.: Педагогика, 1983. — Т. 5. — 368 с.
21. Выготский Л.С. Собр. соч.: В 6 т. Проблемы развития психики / Под ред. Матюшкина. — М.: Педагогика, 1983. — Т.3. — 368с.
22. [Даниленко Л.І. Управління інклюзивною школою на засадах менеджменту освітніх інновацій](#) / Інклюзивна школа: особливості організації та управління: Навчально – методичний посібник/Кол.:авторів: Колупаєва А.А., Найда Ю.М., Софій Н.З. та ін. За заг.ред.Даниленко Л.І., - К.:2007.- 128с.
23. Дульнев Г.М. Учебно-воспитательная работа во вспомогательной школе. — М.: Просвещение, 1981. — 176 с.
24. Еременко И.Г. Познавательные возможности учащихся вспомогательной школы. — К.: Рад. шк., 1972. — 130 с.
25. [Єфімова С.М. Налагодження партнерських стосунків з родинами](#) / Інклюзивна школа: особливості організації та управління: Навчально –

- методичний посібник/Кол.:авторів: Колупаєва А.А., Найда Ю.М., Софій Н.З. та ін. За заг.ред. Даниленко Л.І., - К.:2007.- 128с.
- 26.І Єрмаков В. П., Якунін Г. А. Розвиток, навчання і виховання дітей з порушеннями зору. - М, 1990,
- 27.Каган В. Е. Аутизм у дітей - Л., 1981.
- 28.КатаеваА. А., СтребелеваЕ. А. Дошкольная олигофренопедагогика. — М.: Гуманит. изд. центр "ВЛАДОС", 2001. — 208 с.
- 29.Коломинский Н.Л. Развитие личности учащихся вспомогательной школы. — К.: Рад. шк., 1978. — 88 с.
- 30.Липа В. А. Психологические основы педагогической коррекции. — Славянск, 2001. — 232 с.
- 31.Лубовский В. И. Психологические проблемы аномального развития детей. — М.: Педагогика, 1989. — 104 с.
- 32.Максименко С. Д., Бондарь В. И., Бех И. Д. Психология формирования трудовых умений школьников (Сравнительный анализ деятельности учащихся массовой и вспомогательной школ). — К.: Рад. шк., 1980. — 110 с.
- 33.Матвеева М. П., Миронова С. П. Корекційна робота у системі освіти дітей з вадами розумового розвитку. — Кам'янець-Подільськ: Інформ.-вид. відділ Кам'янець-Подільськ. держ. ун-ту, 2005. — 164 с.
- 34.Мерсиянова ГЛ. Выполнение практических заданий учащимися вспомогательной школы. — К.: Рад. шк., 1985. — 81 с.
- 35.Морозова Н.Г. Формирование познавательных интересов у аномальных детей. — М.: Просвещение, 1969.
- 36.Основы специальной психологии / Под ред. Л.В. Кузнецовой. — М.: Издат. центр: "Академия", 2002. — 480 с.
- 37.Певзнер М. С., Лубовский В. И. Динамика развития детей-олигофренов. — М.: АПН РСФСР, 1963.
- 38.Петрова В.Г., Белякова И.В. Психология умственно отсталого школьника. — М.: Академия, 2002. — 160 с.

39. Пинский Б.И. Психология трудовой деятельности учащихся вспомогательной школы. — М.: Просвещение, 1985. — 127 с.
40. Програма виховання та навчання розумово відсталих дітей дошкільного віку. — К.: ТОВ "ЛДЛ", 2000. — 120 с
41. Психологические вопросы коррекционной работы во вспомогательной школе / Под ред. Т. Н. Головиной. — М.: Педагогика, 1977. — 150с.
42. Рубинштейн С. Я. Психология умственно отсталого школьника. — М.: Просвещение, 1986. — 192 с.
43. Семаго Н.Я., Семаго М.М. Проблемные дети: Основы диагностической и коррекционной работы психолога. — М.: АРКТИ, 2000. — 208 с.
44. Синьов В.М., Кобернік Г.М. Основи дефектології. — К.: Вища шк., 1994. — 143 с.
45. Соловьев И.М. Психология познавательной деятельности нормальных и аномальных детей. — М.: Просвещение, 1966. — 223 с.
46. Сорокин В. М. Специальная психология. — СПб.: Речь, 2004. — 216 с.
47. [Софій Н.З., Найда Ю.М. Концептуальні аспекти інклюзивної освіти /](#) Інклюзивна школа: особливості організації та управління: навчально – методичний посібник/Кол.:авторів: Колупаєва А.А., Найда Ю.М., Софій Н.З. та ін. За заг.ред.Даниленко Л.І., - К.:2007.- 128с.
48. Специальная дошкольная педагогика / Под ред. Е.А. Стребелевой. — М.: Издат. центр "Академия", 2001. — 312 с.
49. Специальная психология / Под ред. В.И. Лубовского, Т.В. Розановой, Л.И. Солнцевой. — М.: Академия, 2005. — 464 с.
50. Спеціальна педагогіка: Понятійно-термінологічний словник / За ред. В.І. Бондаря. — Луганськ: Альма-матер, 2003. — 436 с.
51. Спеціальна психологія. Тексти: Ч. 1 / За ред. М.П. Матвєєвої, С.П. Миронової. — Кам'янець-Поділ.: Інформ.-вид. відділ Кам'янець-Подільськ. держ. ун-ту, 1999. — 158 с.

52. Спеціальна психологія. Тексти: Ч.
2/Заред. М. П. Матвеевої, С. П. Миронової. — Кам'янець-Поділ.: Інформ.-
вид. відділ Кам'янець-Подільськ. держ. ун-ту, 2001. — 142 с.
53. Стадненко Н. М., Матвеева М. Л., Обухівська А. Г. Нариси з
олігофренопсихології / За заг. ред. Н. М. Стадненко. — Кам'янець-
Подільський: Інформ.-вид. відділ Кам'янець-Подільськ. держ. ун-ту,
2002. — 200 с.
54. [Таранченко О. М., Найда Ю. М. Врахування відмінностей розвитку та
навчальної діяльності дітей з особливостями психофізичного розвитку
в процесі навчання.](#) / Інклюзивна школа: особливості організації та
управління: Навчально – методичний посібник/ Кол.: авторів: Колупаєва
А. А., Найда Ю. М., Софій Н. З. та ін. За заг. ред. Даниленко Л. І., -
К.: 2007.- 128 с.
55. [Таранченко О. М., Найда Ю. М. Загальні принципи здійснення адаптації
та модифікації навчально-виховного процесу](#) / Інклюзивна школа:
особливості організації та управління: Навчально – методичний
посібник/ Кол.: авторів: Колупаєва А. А., Найда Ю. М., Софій Н. З. та ін.
За заг. ред. Даниленко Л. І., - К.: 2007.- 128 с.
56. Умственное развитие учащихся вспомогательной школы / Под ред.
Ж. И. Шиф. — М.: Изд-во АПН РСФСР, 1961. — 184 с.
57. Формирование положительного отношения к учебно-трудовой
деятельности учащихся вспомогательной школы / Под ред. Н. М.
Стадненко. — К.: Рад. шк., 1982. — 102 с.
58. Хохліна О. Л. Психолого-педагогічні основи корекційної спрямованості
трудового навчання учнів з вадами розумового розвитку. — К.:
Педагогічна думка, 2000. — 288 с
59. Хохліна О. Л. Розумово відстала дитина // Діти з особливими
потребами: Поради батькам. — К.: Наук, світ, 2004. — С 151—169.

60. Хохліна О.П. Підготовка розумово відсталої дитини до навчання в школі // Підготовка до школи дітей з особливими потребами в умовах сім'ї: Поради батькам. — К.: Наук, світ, 2005. — С 163—184.
61. Царидзе М.Г. Особенности развития воли умственно отсталых детей // Дефектология. — 1975. — № 2. — С. 30—34.
62. Шипицына Л.М. "Необучаемый" ребенок в семье и обществе. Социализация детей с нарушением интеллекта. — СПб.: Речь, 2005. — 477 с.